

Leplezett eszközök alkalmazása: titkos információgyűjtés az új büntetőeljárás törvényben

JANCSÓ GÁBOR

A Parlament 2017. június 13-án elfogadta az új büntetőeljárás kódexet (2017. évi XC. törvény). Az új szabállyal kapcsolatos egyik koncepcionális változás befolyásolja a titkos nyomozati intézkedések használatát a büntető igazságszolgáltatás céljából. A cikk megpróbálja bemutatni az új szabályozás alapelveinek eredetét és ezek kialakítását. Ebből a célból az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Szabó és Vissy kontra Magyarország ügyben hozott döntése és megállapításai iránymutatásként szolgálnak. A cikk azt vizsgálja, hogy az új szabályozás megfelel-e a Bíróság követelményeinek. A rejtett technikák történetének és fejlődésének rövid bemutatása és szerepük a modern vizsgálatokban kiemeli az új kódex garanciáit, amelyek megfelelő védelmet biztosíthatnak a rejtett intézkedések helytelen használatával szemben, miközben – egyidejűleg – nem akadályozza a hatékonyságukat.

Applying Hidden Tools: Collecting Secret Information in the New Penal Procedure Act

The Parliament passed the new Code of Criminal Procedure on 13 June 2017 (Act XC of 2017). One of the conceptional changes concerning the new Code affects the use of covert investigative measures for the purposes of criminal justice. The article tries to demonstrate the origins of the basic principles of the new regulation and how these are constructed. For this purpose, the European Court of Human Rights decision in the Szabó and Vissy v. Hungary case and its findings are used as a guide. The article evaluates whether the new regulations satisfy the requirements of the Court. Through a short introduction of the history and development of covert techniques and their role in modern investigations, the guarantees of the new Code are highlighted, which might be able to provide adequate safeguards against the misuse of covert measure, while – at the same time – not hindering their efficiency.

A kormány a büntetőjog átfogó reformját a Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) és a büntetés-végrehajtást szabályozó törvény (2013. évi CCXL. törvény) kodifikációja után egy új büntetőeljárás törvény megalkotásával kívánta befejezni. A büntetőeljárás törvény egyik legaktuálisabb, a gyakorlati szakemberek által is problémaként jelzett kérdése a titkos nyomozati eszközök szabályozása volt. A szabályozás a jogi garanciákat illetően is számos hiányosságot mutatott, másrészt a gyakorlat egy eredményesen használható intézmény-, illetve eszközrendszer kívánt.

A titkos nyomozati eszközök újraszabályozási igénye így az új büntetőeljárás törvény kodifikációja mentén ölthetett formát, ennek megfelelően az elsődleges feladat az ezzel összefüggő büntetőjogi jellegű kérdések áttekintése volt. A kodifikáció ennek megfelelően nem célozta a titkos nyomozati eszközök más jogterületeket érintő újraszabályozását. Így például nem volt cél a titkos nyomozati eszközök nemzetbiztonsági célból történő alkalmazásának áttekintése, átalakítása.

A kodifikáció során az alábbi alapvető célkitűzések voltak azonosíthatók: Mindezekelőtt egyértelmű igény merült fel az alkalmazási célok egyértelmű elhatárolásával összefüggésben, vagyis hogy minden olyan alkalmazást, amely a büntető igazságszolgáltatással összefüggésben valósul meg, a büntetőeljárás keretei között végezzék el, szabályozásra pedig a büntetőeljárás törvényben kerüljön sor. A hatályos rendszerben a titkos információgyűjtés (a rendőrségi törvényben) és a titkos adatszerzés (a büntetőeljárás törvényben) egy meglehetősen bonyolult rendszert alkotnak. A büntetőeljárás előtt, tehát azon „kívül” titkos információgyűjtés folytatható, amelyből egy – a gyakorlatban meglehetősen sok problémát eredményező – eljárási rendben lehet büntetőeljárást indítani vagy arra áttérni. A büntetőeljárás megindítását követően a bírói engedélyhez kötött eszközök már csak titkos adatszerzésként folytathatók. Ennek ellenére a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 178. § (2) bekezdése alapján a nem bírói engedélyes eszközök továbbra is az ágazati törvények alapján, a titkos információgyűjtés szabályai szerint folytathatók. Egyes a rendőrségi törvényben megjelenő célok (például körözés, személyvédelem) a büntetőeljárásban nem értelmezhetőek, így ilyen célból még a büntetőeljárás megindítását követően is folyik, folyhat – akár bírói engedélyhez kötött – titkos információgyűjtés. Az új büntetőeljárás törvény célja e nehezen átlátható és alkalmazható szabályozás egyszerűsítése volt, amelynek alapját a titkos nyomozati eszközök alkalmazásával elérni kívánt céloknak megfelelő, egyértelműen elhatárolt rendszer kialakítása képezte.

Szintén kiemelt célkitűzés, garanciális elvárás volt az igazságügyi (ügyészi) felügyelet kiterjesztése minden, a büntető igazságszolgáltatás céljából alkalmazott titkos nyomozati eszköz tekintetében. E célkitűzéshez két lehetséges út vezetett: egyrészt a hatályos rendszer megtartása mellett az ügyész „beengedése” a rendőrségi törvény alapján folytatott titkos információgyűjtésbe. Másik lehetőség a büntető igazságszolgáltatás céljából történő alkalmazás áthelyezése a büntetőeljárás törvénybe.¹

1 Erről bővebben: NYESTE 2015, 59–79.

A kodifikáció végül ez utóbbi megoldást választotta részben a könnyebben elhatárolható, a gyakorlatban jobban alkalmazható szabályozás érdekében, részben a korábbiakban, az alkalmazási célok egyértelmű elhatárolásával kapcsolatban kifejtettek okán.

Az új büntetőeljárás törvény kodifikációja lehetőséget biztosított a titkos nyomozati eszközök egyes elemeinek, eszközrendszerének áttekintésére is. A hatályos szabályozás terminológiája, fogalommeghatározásai a rendszerváltozást követően alakultak ki, és mára több mint két évtizedes tapasztalat gyűlt össze e modern bűnüldözési technikával kapcsolatban. Ennek megfelelően indokolt volt a titkos nyomozás eszközrendszerének felülvizsgálata is, amely kérdéskör – még ha nem is azok alapjaiban – már érintette a rendőrségi törvény, a nemzeti adó- és vámhivatalról szóló törvény, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szabályozását is.

E jogalkotási elvárások mellett az új büntetőeljárás törvény kodifikációja nem célozta a titkos nyomozati eszközök rendszerének, eszközeinek mértékadó tartalmi változását. Ennek megfelelően nem volt cél a meglévő eszközök alkalmazási lehetőségének bővítése, azaz az új szabályozás alapján se lehessen olyan cselekményre olyankor vagy olyannal szemben alkalmazni, mint ahogy a hatályos szabályozás alapján sem lehet. Illetve nem volt cél a már meglévő és az alkotmányosság próbáját is több esetben kiálló eszközök alkalmazhatóságának indokolatlan korlátozása sem.

Ez volt tehát a feladat és a célkitűzés, amely megvalósulását bemutatni szándékozom. Azonban előbb indokolt egy kis kitekintés a „titkosszolgálati eszközök” világába, és ezt követően kerülhet sor az új szabályozásnak, az Emberi Jogok Európai Bíróságának Szabó és Vissy ügyében² kifejtettek mentén történő áttekintésére.

„Titkosszolgálati eszközök”

A titkosszolgálati eszközök kifejezést az Alaptörvény 46. cikk (6) bekezdése is tartalmazza: „A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a *titkosszolgálati eszközök és módszerek* alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

Ennek ellenére nem egyértelmű, hogy mit kell „titkosszolgálati eszközök” kifejezés alatt érteni. A III/III csoportfőnökség neve, az ügynökkérdés, a megfigyelések mindenki számára igen rosszul csengő fogalmak. Orwell *1984* című könyvéről internetes „mémme” vált, hogy: „Figyelmeztetésként íródott, nem használati utasításként.” Mindebből könnyen arra következtethetünk, hogy ami titkos, titkosszolgálati az nem lehet jó, mivel az nehezen összeegyeztethető egy jogállammal. E félelem nyilvánvalóan nem teljesen alaptalan, ennek ellenére kijelenthető, hogy a dolgot tárgyat képező eszközrendszerrel kapcsolatban a „titkosszolgálati eszközök” kifejezés mára idejémműlttá vált.

² Emberi Jogok Európai Bírósága 37138/14 számú Szabó és Vissy Magyarország elleni ügye.

A rendszerváltozást közvetlenül követően született az 1990. évi X. törvény a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról, amely még megnevezésében is tartalmazta e kifejezést, nyilvánvaló utalásként az eszközök rendszerváltozás előtti alkalmazására, annak módjára. E törvényt és annak fogalomhasználatát a ma is hatályos nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV törvény helyezte hatályon kívül. 1994–1995-től a leplezett eszközök alkalmazását szabályozó törvények – a rendőrségi törvény, a nemzetbiztonsági törvény stb. – már nem használják a „titkosszolgálati eszközök” kifejezést. Ebben az időszakban jelenik meg a titkos információgyűjtés mint fogalom.

A büntetőeljárásban a leplezett eszközök alkalmazása az 1973. évi I. törvényben még ismeretlen volt. A Be. elfogadását követően, de még a hatálybalépését megelőzően, 1999. március 1-jei hatállyal még az 1973. évi I. törvényben, a bíró kizárásának szabályai között jelenik meg először a „titkos információgyűjtés” megnevezés. A titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés büntetőeljárás keretei között történő alkalmazásának lehetőségét a Be. 2003. július 1-jével vezette be.

A ma hatályos jogszabályokat áttekintve megállapítható, hogy a „titkosszolgálati eszközök” kifejezés az Alaptörvényen kívül a leplezett eszközök alkalmazását szabályozó jogszabályokból rendre eltűntek. Azokban a jogszabályokban, ahol a fogalom fennmaradt, és nem az 1990. évi X. törvényre vagy az azzal érintett időszakokra utalnak, a fogalom használata lényegében kodifikációs hibának tekinthető. Látható tehát, hogy a titkosszolgálati eszközökből mára érdemben csupán a „titkos” maradt meg. Nem egyértelműen meghatározható ugyanakkor, hogy hol húzódik e titkosság határa.

Nagy-Britannia, 1829:³ Sir Robert Peel vezetésével felállítják az első egyenruhás rendőri egységet. Ők voltak a mára közkedvelté vált „bobbik”. Már ez az intézmény is egy kompromisszum eredménye volt, mert szükség van-e egyáltalán rendőrségre, amely a korabeli kritikák szerint nem vezethet máshova, mint az állam (a korona) önkényének túlterjeszkedéséhez. Az elfogadott kompromisszum szerint az egyenruhás – tegyük hozzá, hogy még csak fel sem fegyverzett – testület kellő elrettentő erővel bírhat a bűnözéssel összefüggésben. Az egyenruhára tehát szükség volt a láthatósághoz (a szervezet működésének átláthatóságához). A civil ruhás, rendőri mivoltukat leplező rendőrök léte ezért összeegyeztethetetlen volt a kor szellemiségével. Elrettentésre végül valóban jó is volt e szervezet, azonban a már bekövetkezett bűn üldözésére nyilvánvalóan nem. Csupán tizenegy évnek kellett eltelni, hogy 1842-ben felállítsák a civil ruhás, detektív egységet a New Scotland Yardon. A rendőri jelleget civil ruhával „leplező” személyeket ekkoriban titkos vagy leplezett eszköznek tekintették, és tartottak tőle, mint egy olyan eszköztől, amely lehetőséget biztosít az állam túlkapására. Ma már jó esetben csak mosolygunk e történeten.

Az Egyesült Államok is hasonló utat járt be 19. század elején, egyenruhás egységek felállításával. A bostoni városi tanács egyik tanácsnoka így nyilatkozott az egyenruhás rendőrség felállításáról: „A rendőrség feladata a törvények betartatása, de ennek

3 MARX 1988, 19–22.

során nem alkalmazhatnak kémeket, csapdát, megtévesztést vagy engedhetik meg, hogy a bűn elleni közdelem okán *egy olyan határt lépjenek át, amelyet egy tisztességes és tiszteletre méltó ember nem lépne át.*” Ezzel szemben a civil ruhás detektívek, aki kérdéseket tesznek fel és közvetlenül kerülnek kapcsolatba a bűnözőkkel, már nem úriemberek, tevékenységük tolaikodó, ezért nem kívánatosak. A 19. század végére azonban győzött a gyakorlatiasság és a hatékony bűnüldözés iránti igény, és majd mindenhol felállították a kisebb detektív egységeket.⁴ A félelem a központi hatalom ellenőrizhetetlen betekintésétől, kutakodásától ugyanakkor meglehetősen álszentnek tűnhet annak tükrében, hogy ezeket a rendőrség vonatkozásában elutasított eszközöket rendszeresen használták az akkoriban igen elterjedt magánnyomozók (amelyeknek egyik legismertebb ügynöksége a Pinkerton National Detective Agency volt, amely jelképről, a mindig figyelő szemről terjedt el a „private eye” kifejezés is). Rátermettségüket mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a később felállított civil ruhás detektíveket is előszeretettel válogatták a magánnyomozók, vagyis a pinkertonok közül.

A titkos beavatkozás, a titkos adatgyűjtés kérdésének hasonló dilemmái ma is tetten érhetők: tartunk az állam túlterjeszkedésétől, szeretnénk, ha az állam, az állami erőszakszervezet látható, átlátható lenne, miközben egyes számítógépes alkalmazásokkal szó szerint a világ elé tárjuk az életünket (Twitter, Instagram, Facebook stb.), vagy gazdasági társaságok tucatjai számára engedjük, hogy adatainkat gyűjtsék, elemezzék (Google, okostelefonok, -tévék, más készülékek). Ezek az eszközök, jóllehet a hozzájárulásunkkal, bár néha anélkül is, nemcsak rögzítik, de kutadják, monitorozzák is magánéletünket. E visszasság ellenére természetesen nem lehet bagatellizálni a leplezett eszközök alkalmazásával kapcsolatos félelmet, hiszen nyilvánvaló különbség van az önkéntes beengedés és az érintett tudta nélküli bejutás, behatolás között.

Az Európai Unió Tanácsának 2005-ben meghirdetett Hágai Programja⁵ a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítését tűzte célul. Ennek egyik a rendőri együttműködéssel kapcsolatos sarokpontja az úgynevezett „intelligence-led law enforcement”, vagy másként „information-led policing”, azaz „információvezérelt rendészet” uniós szintű kialakítása volt. Az információvezérelt rendészet lényege, hogy a rendészeti szervek részben nemzetközi együttműködés, részben a saját elemző, értékelő, információgyűjtő tevékenységük révén, proaktív módon, időszerűen lépnek fel a bűnözéssel összefüggésben. A modern bűnüldözéssel kapcsolatban tehát uniós szintű elvárás, hogy a bűnözés alakulására proaktív módon reagáljon, egyre nagyobb hangsúlyt fektetve a bűnmegelőzésre, amelynek révén nem csupán elkerülhető a bűncselekmények bekövetkezése, de a kellő felkészültségnek megfelelően a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, felszámolása a lehető legkorábbi időpontban megtörténik. Mindez jelentősen növeli a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságát is. A retroaktív, a kizárólag a már elkövetett bűncselekményekre figyelő és reagáló rendészeti tevékenység idejétmúlttá vált. Ennek megfelelően a rendészeti szervekkel

4 MARX 1988, 22–32.

5 Forrás: [\(http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303\(01\)\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303(01)) (2018. 04. 10.)

kapcsolatban általános elvárás az olyan jellegű információk gyűjtése, elemzése, értékelése, amelyek felkészült, hatékony fellépést tesznek lehetővé. A nyílt, a rendőri fellépést demonstráló intézmények e célra vagy alkalmatlanok, vagy csupán rendkívül korlátozottan alkalmazhatók.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata is elismeri, hogy az állam – természetesen megfelelő jogállami garanciák mellett – a nemzet biztonsága érdekében alkalmazhat titkos eszközöket.⁶

Az Alaptörvény U) cikk (1) bekezdés g) pontjában megjelenő, a rendszerváltozás előtti visszaélésekkel azonosított „titkosrendőrség” és titkosszolgálati eszközei mára a múlt részévé váltak. A leplezett eszközökre az uniós és nemzeti biztonsággal kapcsolatos elvárásoknak megfelelően, az Emberi Jogok Európai Bíróságai által is elfogadott modern bűnüldözési technikaként kell tekinteni, amely megfelelő garanciát nyújtó szabályozás mellett lehetővé teszi a modern bűnüldözés elvárásainak történő megfelelést. Az új büntetőeljárás törvény kodifikációja ezért azt a célt is el kívánta érni, hogy a leplezett eszközökre egy modern bűnüldözési lehetőségként tekintsünk, egyúttal az utóbbi évtizedek tapasztalatait felhasználva az eszközrendszer alkalmazása olyan jogállami garanciarendszerrel legyen körülbástyázva, amely minimálisra csökkenti a visszaélés lehetőségét, ugyanakkor nem érinti az eszközök használhatóságát, hasznosságát.

A bemutatott kodifikációs célkitűzések végül a T/13972. számú és a T/15054. számú törvényjavaslatban öltöttek testet. Az elfogadáshoz a parlamenti képviselők kétharmadának támogatottságát igénylő törvényjavaslatok zárószavazására 2017. június 13-án került sor, amely során az országgyűlés elfogadta a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényt (a továbbiakban új Be.), valamint a titkos információgyűjtés szabályainak az új büntetőeljárás törvénnyel összefüggő, továbbá a bírósági végrehajtás során a sértettnek megítélt polgári jogi követelések kielégítési sorrendjére vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló 2017. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Tigy. tv.).

Az új büntetőeljárás törvény szabályozási rendszere

A Szabó és Vissy ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága – általános joggyakorlatának megfelelően – a titkos nyomozati eszközökről, sok esetben több tucat ügyben már kimondott, kimunkált elvekről adott összefoglalót. Indokolt ezért ezen összefoglalót szem előtt tartva áttekinteni az új szabályozást.

Célok elhatárolása, célhoz kötöttség

A leplezett eszközök alkalmazásának céljait illetően a kodifikáció – a korábban kifejtek szerint – egészen az alapokhoz tért vissza. Kiindulópontként kezelte, hogy elhatárolja egymástól a hírszerzői célú (ideértve a nemzetbiztonsági és a rendészeti

⁶ Szabó és Vissy ítélet, 57. bekezdés.

célú alkalmazást is), valamint az igazságszolgáltatási (bűnüldözési) célú alkalmazást. Az utóbbi célja rövid vagy hosszabb távon az eredmény igazságszolgáltatási célú, bizonyítékként történő felhasználása, míg a hírszerzői tevékenység esetén elsődleges cél az információ megszerzése, és csupán egyfajta melléktermék annak bizonyítékként történő felhasználása.

Régi adósság volt ez, hiszen a hatályos jogszabályi környezetben bizonytalan, hogy milyen célból, milyen eszközrendszer alkalmazható. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) hatályos 63. § (1) bekezdése a titkos információgyűjtés – büntetőeljárás nélkül történő – alkalmazását teszi lehetővé egybekellett bűncselekmény felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, elfogása, bizonyítékok megszerzése, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése érdekében. Nyilvánvaló és indokolatlan átfedés van e célok tekintetében a nyomozás (büntetőeljárás) céljaival. Az adott célhoz így az arra jogosult esetenként szabadon választhat a rendőrségi törvény alapján folytatott titkos információgyűjtés, vagy a nyomozás elrendelése, valamint a titkos adatszerzés folytatása között. Egy ilyen diszkrecionális döntés nem engedhető meg a magánszférába durván beavatkozni képes eszközök esetén. Az elfogadott törvények ezzel szemben már egyértelművé teszik, hogy bűnüldözési célból a továbbiakban nem lehet a rendőrségi törvény alapján, büntetőeljárás keretei között leplezett eszközöket alkalmazni. Erre az új szabályozás alapján már kizárólag büntetőeljárás keretei között kerülhet sor. A hatályos rendszerhez képest így már nincs homályos átmenet a két célrendszer (hírszerzés, bűnüldözés) között sem. Ezzel lényegében szükségtelenné vált „a büntetőeljárás keretei között titkos információgyűjtést már csak e törvény szabályai szerint lehet folytatni”⁷ tárgyú szabályozás is, mert a célrendszerek olyan mértékben differenciáltak, hogy e tételmondat értelmetlenné vált.

Az egyértelmű elhatárolás lehetővé tette azt is, hogy megszűnjön a Be. 206. § (3) bekezdése szerinti „ha az ügyész a titkosan szerzett adatot a büntetőeljárásban bizonyítékként felhasználja” intézmény, amely a megszerzett adat felhasználását az ügyész lényegében diszkrecionális döntésétől tette függővé. Az új Be. alapján a leplezett eszközök bűnügyi célú alkalmazása a továbbiakban más, bizonyíték beszerzésére irányuló eljárási cselekményekhez hasonló büntetőeljárás „eszköz”, ami eleve azt a célt szolgálja, hogy a büntetőeljárás elérje a célját. Amennyiben annak alkalmazására kerül sor, eredménye része lesz az ügyiratoknak,⁸ felhasználásáról történő külön döntés szükségtelen, indokolatlan. Egy tanúkihallgatás esetén sem zárható ki annak eredménye az ügyiratok közül.

A differenciált célrendszer egyúttal a szükségesség, arányosság, jogszerűség biztosítására is alkalmas. Az egyértelműen elhatárolt célrendszerben egyértelmű elvárások fogalmazhatók meg, amelyek az engedélyezés keretei között megfelelően biztosítják a jogszerű alkalmazást. Emellett elkerülhetők a hatályos szabályozás abszurditásai is. Így például nyilvánvalóan nem lehet bűncselekményt megjelölni abban az esetben,

7 Be. 200. § (4) bekezdés.

8 Új Be. 249. §.

amikor az Rtv. szerinti bűnmegelőzési célú alkalmazásra kerül sor. Ilyen esetben az eljáró hatóság nem lehet abban a helyzetben, hogy konkrét bűncselekményre vonatkozó adatok álljanak a rendelkezésére. Amennyiben azonban a konkrét bűncselekmény már beazonosítható, úgy bűnmegelőzési célból nem is folytatható az eljárás, hiszen konkrét bűncselekmény beazonosítása feltételezi a bűncselekmény gyanúját, amely esetén már meg kell indítani a büntetőeljárást.

Definíciók

Az elfogadott törvények kísérletet tesznek egyes, jelenleg hiányzó fogalmak meghatározására is.

Az új Be. 214. § (1) bekezdése szerint: „A leplezett eszközök alkalmazása olyan, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok, a levéltitok és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogok korlátozásával járó, a büntetőeljárásban végzett különleges tevékenység, amelyet az erre feljogosított szervek az érintett tudta nélkül végeznek.” A meghatározás egyértelművé teszi, hogy jelen esetben „eszközök” alkalmazásáról van szó, és nem egy sajátos, a büntetőeljáráson belüli külön eljárásról. A titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés megjelölése, eljárási és ügykezelési szabályai sajnálatos módon ezt az elkülönült, a büntetőeljárással párhuzamos, önálló „titkos nyomozás” megközelítést erősítették. Ezért már maga a meghatározás is közeli a leplezett eszközöket a bizonyíték beszerzésére irányuló, más hasonló eszközökhöz (az új Be. fogalomrendszere szerinti bizonyítási cselekményekhez), mint például a szemle vagy a bizonyítási kísérlet. A definíció tisztázza továbbá az eszköz magán-szférával való kapcsolatát is, egyértelműen utalva az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkére, amely alapjog az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatában is minden esetben – így a Szabó és Vissy ügyben is – a leplezett eszközök alkalmazásával összefüggésben a vizsgálat tárgyát képezi.

Hasonló, mindeddig hiányzó kísérletet tesz a Tigy. tv. is, amely az Rtv. 1. § (2) bekezdésének 1. pontjának módosításával a bűnmegelőzés fogalmát kívánja meghatározni: a rendőrség „végzi a bűncselekmények megelőzését, amelynek során figyelemmel kíséri Magyarország bűnügyi helyzetét, feltárja a bűncselekmények elkövetésének kockázatait, a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvéseket, továbbá megszerzi, elemzi, értékeli, ellenőrzi és továbbítja a bűnözéshez kapcsolódó, a bűncselekmények megelőzésére, illetve megakadályozása céljából szükséges információkat”.

A jogalkotó e fogalmakkal olyan segítséget, támpontot kíván a jogalkalmazók számára nyújtani, amely elengedhetetlen például a leplezett eszközök engedélyezése vagy eredményük jogszerűségének megítélése során. A hasonló fogalmakat az engedélyező vagy az alkalmazás jogszerűségét elbíró bíróságnak jelenleg különösebb támpont nélkül kell tartalommal megtölteni, és a joggyakorlat meglehetősen szórást mutat e kérdésekben.

A bűncselekmény gyanúja nélküli alkalmazás lehetősége

A törvényjavaslatok nyilvánosságra kerülése után egyes hírekben⁹ félreértésen alapuló híresztelések jelentek meg, amely szerint a javaslatok lehetővé teszik, hogy a továbbiakban bűncselekmény gyanúja nélkül is lehessen leplezett eszközöket alkalmazni. E kérdéskör is szót érdemel, mert szorosan kapcsolódik az alkalmazás céljához. Ahogy azt a korábbiakban kifejtettem, a kodifikáció kifejezetten kerülni kívánta a leplezett eszközök alkalmazásának szélesítését. Ez irányadó volt a bűncselekmény gyanúját illetően is, hiszen jelenleg is lehetőség van bűncselekmény gyanúja nélkül – meghatározott célból – titkos nyomozati eszközök alkalmazására. Nemzetbiztonsági célból, bűnmegelőzési célból történő alkalmazás esetén, de egyes rendészeti célok (így például körözés, személyi, illetve objektumvédelem) esetén a bűncselekmény gyanúja nem értelmezhető. A hatályos szabályozás ennek ellenére meghatározott esetekben lehetővé teszi e célok érdekében titkos nyomozati eszközök alkalmazását. Ez természetesen nem jelenti, azt hogy megalapozatlanul, mindenféle indok vagy feltétel nélkül alkalmazhatóak lennének leplezett eszközök. Nem volt tehát cél és nem is került sor arra, hogy a javaslatok e kérdést illetően a hatályos kereteken változtassanak.¹⁰ Sőt ki kell jelteni, hogy a hatályos szabályozáshoz képest e körben is számos új, a visszaélés-szerű alkalmazást kizáró újabb biztosíték beépítésére került sor.

A bűncselekmény gyanúja kizárólag a büntetőeljárás során, elsősorban a nyomozás elrendelésével összefüggésben értelmezhető, hiszen a nyomozás, a büntetőeljárás elrendelésének ez a feltétele. A bűncselekmény gyanúja azonban egyúttal a büntetőeljárás megindításának követelménye is, hiszen bűncselekmény gyanúja esetén a nyomozás elrendelése kötelező (officialitás).¹¹ Ezzel szemben azokban a rendészeti, nemzetbiztonsági eljárásokban, ahol az eljárás megindításának nem feltétele a bűncselekmény gyanúja, ez a fogalom nem is értelmezhető. Az új Be.-ben megjelenő előkészítő eljárás, amely immáron a büntetőeljárás részét képezi, szintén nem bűncselekmény gyanúja esetén indul. Az új Be. 340. § (2) bekezdése alapján előkészítő eljárás akkor folytatható, ha a rendelkezésre álló adatok a bűncselekmény gyanújának megállapítására nem elegendőek, és megalapozottan feltehető, hogy az előkészítő eljárás lefolytatása alapján el lehet dönteni, hogy a bűncselekmény gyanúja fennáll-e. Az előkészítő eljárás tehát a bűncselekmény gyanúját el nem érő, a bűncselekményre utaló információk alapján indulhat.¹² Ennek megfelelően a leplezett eszközök alkalmazásának ebben az eljárási szakaszban sem lehet feltétele a bűncselekmény gyanúja.

9 Forrás: <https://mno.hu/belfold/mar-gyanu-sem-lenne-szukseges-a-lehallgatashoz-2390477> (2018. 04. 10.)

10 Az új Be. parlamenti elfogadásával kapcsolatos szakmai vitát illetően indokoltnak tartom megemlíteni, hogy az új Be. általános vitája során e kérdésben több ellenzéki párt vezérszónoka is külön említette e kérdést: www.parlament.hu/documents/10181/56618/ny170308/cd858052-91fc-4728-8ac9-f29ec3e7509a (2018. 04. 10.)

11 Új Be. 4. § (1) bekezdés.

12 Új Be. 339–340. §-hoz fűzött miniszteri indokolása.

A bűncselekmény gyanúja tehát a bemutatott egyetlen esetben sem magának a leplezett eszköz alkalmazásának a feltétele, hanem a büntetőeljárás, pontosabban a nyomozás megindításának. Ehhez képest a leplezett eszköz alkalmazásának lehetőségét az adott eljáráson belül kell értelmezni. A leplezett eszközök alkalmazásának jogszerűsége így nem a bűncselekmény gyanújához kötött, hanem az alapul szolgáló eljárás (nemzetbiztonsági, rendészeti és büntetőeljárás) megalapozottságához, ami csak a nyomozás esetén feltételezi a bűncselekmény megalapozott gyanúját, míg más eljárás esetén más megalapozottsági feltételhez kötött.

A szabályozás e szükségszerű sajátossága nem jelenti a parttalan, szükségtelen, alaptalan alkalmazás lehetőségét. Az elfogadott két új törvény e körben is előrelépést jelent. Az Rtv. 2018. július 1. napjával hatályos módosítása esetén például az alkalmazást engedélyező számára új és egyértelmű vizsgálandó kritériumokat határoztak meg. Az Rtv. új 65. §-a alapján a bűnmegelőzési célból leplezett eszköz alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha megalapozottan feltehető, hogy attól a bűnözésre vonatkozó olyan információk megszerzése várható, amelyek elemzése és értékelése révén feltárhatók a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvések, és lehetővé válik a bűncselekmények megelőzése, illetve megakadályozása. Hasonló – vizsgálandó – feltételt vezet be a Tigy. tv. a személyi védelem esetén is.

További alkalmazási feltételek találhatók a bírói engedélyhez kötött eszközök esetében. Az Rtv. új 70. § (1) bekezdése alapján bírói engedélyhez kötött eszköz akkor alkalmazható, ha

- a) megalapozottan feltehető, hogy a megszerezni kívánt információ a 64. §-ban meghatározott cél eléréséhez elengedhetetlenül szükséges és más módon nem szerezhető meg,
- b) annak alkalmazása nem jár az azzal érintett vagy más személy alapvető jogának az elérendő célhoz képest aránytalan korlátozásával, és
- c) annak alkalmazásával a 64. §-ban meghatározott cél eléréséhez szükséges információ megszerzése valószínűsíthető.

Látható, hogy az új törvények így egy lépcsőzetes, egyre szigorodó feltételrendszert hoztak létre az alábbiak szerint:

1. „eljárás” folytatásának feltételei teljesüljenek (nyomozásnál ez a bűncselekmény gyanúja, más eljárásnál más),
2. leplezett eszközök alkalmazásának általános feltételei,
3. bírói engedélyhez kötött eszközök alkalmazásának konkrét (további) feltételei.

A leplezett eszközök alkalmazásának szükségessége, előre láthatósága és az érintetti kör

A célhoz kötöttség mellett, az Emberi Jogok Európai Bírósága rendszeresen vizsgálja a szükségesség kérdését, amelyet a Szabó és Vissy ügyben is részletesen tárgyalt.¹³

¹³ Szabó és Vissy ítélet, 54. és 56. bekezdések.

Arra nézve, hogy leplezett eszközök alkalmazására milyen cselekmények, illetve bűncselekmények esetén kerülhet sor, az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatai is nehezen adnak pontos iránymutatást, mert e körben túlságosan merev meghatározás nem adható.¹⁴ A büntetőeljárás során alkalmazott titkos adatszerezés esetén a hatályos szabályozás alapján sem képezhetette vita tárgyát, hogy a tényállások felsorolása (katalógus) egyértelműen meghatározza, hogy mely magatartások megvalósítása esetén számíthat arra az érintett, hogy vele szemben bírói engedélyhez kötött eszköz alkalmazására kerülhet sor (forseeability).

A Tigy. tv. alapján ugyanakkor már a rendőrségi törvény esetén is határozottabbá vált a szabályozás: bűnmegelőzés céljából az Rtv. új 72. § (1) bekezdése alapján csak akkor lehet bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtést folytatni, ha megalapozottan feltehető, hogy attól a *szervezett bűnözéssel kapcsolatos*, illetve *szervezett bűnözői csoportok azonosítását lehetővé tevő* információk megszerzése várható. Mint korábban kifejtettem a rendészeti tevékenységgel összefüggésben konkrét bűncselekmény nem határozható meg, hiszen amennyiben erre sor kerülne már büntetőeljárást kell indítani. A proaktív rendészethez ugyanakkor hozzátartozik, hogy a bűnmegelőzési célú tevékenység is megfelelő eszközrendszerrel rendelkezzen. A szervezett bűnözés a társadalomra kiemelten veszélyes jelenség, amelyre vonatkozó információk nem minden esetben érik el a büntetőeljárás megindításához szükséges mértéket, ugyanakkor elengedhetetlen az ezzel a jelenséggel kapcsolatos hatékony fellépés lehetőségének biztosítása. A Tigy. tv. tehát ebben a körben határozta meg, ahol bűnmegelőzési célból indokolt lehet bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz alkalmazását is biztosítani. Ez a hatályos szabályozáshoz képest lényeges, ugyanakkor indokolt szűkítés. A Tigy. tv. a személyi védelem, valamint a személybiztosítás és létesítményvédelem tekintetében is szűkíti a leplezett eszközök alkalmazását. E körben csak személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó bűncselekményekre vonatkozó információk megszerzése céljából alkalmazható leplezett eszköz.

A strasbourgi esetjog alapján a szükségesség egyik további lényeges kritériuma, hogy kivel szemben lehet leplezett eszközt alkalmazni. A joggyakorlat alapján ugyanakkor egyértelmű, hogy az érintetti kör szorosan kapcsolódik a bűncselekményi körhöz.¹⁵ A bíróság a Szabó és Vissy ügyben kiemelte, hogy az érintettnek konkrét kapcsolata kell hogy legyen az alkalmazás céljával (büntetőeljárás esetén a bűncselekménnyel). Rendkívül lényeges továbbá, hogy ez a kapcsolat az engedélyező számára ellenőrizhető legyen.

A rendészeti célú alkalmazás esetén a Tigy. tv. az alkalmazhatóság egyik eleme, az „előre láthatóság” (forseeability) terén jelentős előrelépést tett. Ugyanakkor látni kell, hogy rendészeti célok estén az „előre láthatóság” konkrétabb meghatározása ellenére, az érintetti kör azonosítása, meghatározása meglehetősen nehézkes. Így például körözés esetén – ha pontosan meg is határozott az a bűncselekményi kör, amely esetében a leplezett eszköz alkalmazható – értelmetlen lenne a leplezett eszköz

¹⁴ Szabó és Vissy ítélet, 64. bekezdés.

¹⁵ Szabó és Vissy ítélet, 66–67. bekezdések.

alkalmazását kizárólag a körözött személyre szűkíteni, hiszen pont ennek a személynek az elérhetőségéről van a legkevesebb információnk. Nyilvánvaló ugyanakkor, hogy megengedhetetlen a leplezett eszközök alkalmazása bárkivel szemben, akiről feltételezhető, hogy tudomással bír a körözött személy hollétéről. Ezeknél a eseteknél a Tgy. tv. nem tehetett mást, minthogy az érintett személynek az elérni kívánt céllal való kapcsolatára és a várható eredményességre helyezi a hangsúlyt, amelyet az engedélyező bíróságnak kell mérlegelnie. E követelményt a Tgy. tv. – az Emberi Jogok Európai Bíróságával összhangban¹⁶ – az indítvány tartalmi elemeinek pontosításával éri el. Összehasonlításképpen: rendészeti célú alkalmazás esetén a hatályos szabályozás az indítvány tartalmi elemeit 4 pontban határozza meg, a Tgy. tv. szerinti szabályozás ezzel szemben 6 pontban és további 6 alpontban jelöli meg az indítvány tartalmát, és egyértelművé teszi, hogy a kérelemhez csatolni kell az azt alátámasztó ügyiratokat is.

A rendészeti célú alkalmazástól eltérően, büntetőeljárás célú alkalmazás esetén az érintetti kör egyértelműen meghatározható.

Az új Be. 343. § (1) bekezdése alapján előkészítő eljárás során bírói engedélyhez kötött leplezett eszközöket azzal a személlyel szemben lehet alkalmazni,

- a) aki a bűncselekmény elkövetőjeként szóba jöhet, illetve
- b) akiről megalapozottan feltehető, hogy a bűncselekmény elkövetőjeként szóba jöhető személlyel közvetlenül vagy közvetve kapcsolatot tart.

A (2) és a (3) bekezdés pedig további szűkítéseket tartalmaz a titoktartásra kötelezett, a minősített adatot kezelő, a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személyek, valamint a hozzátartozók vonatkozásában. Meg kell jegyezni, hogy ez a szabályozási kör – előkészítő eljárás – a leplezett eszköz alkalmazásának célját tekintve azonos a hatályos szabályok szerint, az Rtv. alapján folytatott titkos információgyűjtéssel. Az Rtv. hatályos szabályozása ugyanakkor semmilyen rendelkezést nem tartalmaz az érintettre nézve.

A nyomozás során az új Be. 356–357. §-a az érintettekkel összefüggésben, a hatályos szabályozáshoz képest a gyakorlati tapasztalatokon alapuló részletesebb rendelkezéseket tartalmaz, kapcsolódva a leplezett eszköz alkalmazásának céljához is (amelyeket a törvényben egyértelműen és elkülönülten szabályoztak: bűncselekmény felderítése, bizonyítása; folyamatban lévő bűncselekmény megszakítása; az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, felkutatása és elfogása; a bűncselekményből származó vagyon felderítése, illetve visszaszerzése). Ennek megfelelően például nem engedélyezhető a gyanúsított vagy gyanúsítható személy hozzátartozójával szemben bírói engedélyhez kötött leplezett eszköz alkalmazása a bűncselekmény bizonyítása céljából.¹⁷

¹⁶ Szabó és Vissy ítélet, 71. és 73. bekezdések.

¹⁷ Új Be. 357. § (4) bekezdés.

Az alkalmazás tartama

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának szükségességhez tartozó további lényeges feltétele az alkalmazás tartamának meghatározása, amelyet tekintve az új törvények szintén kézzel fogható előrelépést mutatnak. Az új Be. és a Tigy. tv. a parttalanságot illetően még az Alkotmánybíróság által¹⁸ a titkos információgyűjtés esetén elfogadhatónak tartott sokszor 90 napos határidő, valamint a titkos adatszerzés 90 + 90 napban meghatározott, azonban a gyakorlatban eszközönként számított határidő szabályozását is meghaladják.

Az új törvények a határidőket az alkalmazás céljához igazodóan differenciáltan határozzák meg, amely összhangban van a szükségesség, arányosság elvárásával is. Másrészt az egyértelmű joggyakorlat biztosítása céljából – köszönhetően a leplezett eszközök új, eszközalapú fogalom meghatározásának is – a törvények kifejezetten meghatározzák, hogy leplezett eszközök alkalmazása esetén a határidőt egybe kell számolni, függetlenül attól, hogy milyen egyes konkrét eszközök alkalmazására került sor. Mindezek mellett az új Be. és a Tigy. tv. is megtartotta az egyszeri engedélyezés során megállapítható legfeljebb 90 napos határidőt, amely a javaslatokban meghatározott esetekben hosszabbítható meg.

A rendészeti célú alkalmazás esetén az alkalmazhatóság végső határideje az alábbiak szerint alakul (Rtv. új 75. §-a):

- bűnmegelőzési célból: legfeljebb 360 napig;
- bűncselekmény megszakítása, elkövető elfogása (hangsúlyozni kell, hogy itt műveleti célú és nem bűnüldözési célú alkalmazásról van szó): legfeljebb 180 napig;
- egy meghatározott leplezett eszköz alkalmazásához, telepítéséhez szükséges technikai feltételek biztosítása végett: legfeljebb 90 napig;
- körözés, személyi védelem, személy- és létesítményvédelem, illetve fedett nyomozó védelme esetén ugyanazon személlyel szemben: legfeljebb 360 napig, azaz, hogy amennyiben ez alatt az idő alatt az alkalmazás nem érte el a célját, a további engedélyezésnek akkor van helye, ha új tény vagy körülmény ezt megalapozza.

A büntetőeljárás keretei között, bűnüldözési célból leplezett eszközök alkalmazása legfeljebb 360 napig engedélyezhető. A közel egy éves időtartam soknak tűnhet, de nem szabad elfelejteni, hogy az új büntetőeljárás rendszerhez már hozzá tartozik az előkészítő eljárás is, amely a hatályos rendszerben még önállóan, titkos információgyűjtésként – a korábbiakban említett Alkotmánybírósági határozat szerint is elfogadott módon, akár sokszor 90 napig – folyt. Az előkészítő eljárás során alkalmazott leplezett eszköz határideje az új rendszerben azonban már természetesen beleszámít a 360 napba.

18 32/2013. (XII. 22.) AB határozat.

Ki kell emelni továbbá az engedélyező felelősségét is. A bíróság az alkalmazás meghosszabbításakor köteles vizsgálni, hogy az elérni kívánt célhoz – figyelembe véve a már eltelt időt és annak eredményét is – szükséges-e, azzal arányban áll-e a leplezett eszköz alkalmazásának folytatása. Amennyiben a hosszabbítás indokoltsága nincs alátámasztva, a leplezett eszközök alkalmazását a 360 napos határidő letelte előtt be kell fejezni.

Végezetül látni kell, hogy egyes esetekben, így különösen a szervezett bűnözői körök felderítése, bünszervezetbe beépült fedett nyomozó alkalmazása esetén még a 360 nap is kevésnek bizonyulhat az elérni kívánt cél megvalósításához. Joseph D. Pistone (alias Donnie Brasco) 1976 és 1981 között, öt éven keresztül épült be a New York-i és floridai alvilágba, és kivonására is csupán azért került sor, mert túl mélyen épült be a bünszervezetbe, és annak hierarchiájában olyan magasra jutott, hogy féltő volt, egy rivális bünszervezet célpontjává válik.¹⁹

Az engedélyezési eljárás

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a leplezett eszközök alkalmazása jogszerűségének megítélése során kiemelt figyelmet fordít az engedélyezési eljárásra, az engedélyező személyére. A hatályos szabályozás alapján a rendészeti és bűnüldözési célú alkalmazáshoz bírói engedély szükséges, az úgynevezett külső engedélyes, a magánéletet leginkább befolyásoló eszközök alkalmazása esetén. E szabályozás alapvetően megfelel a strasbourgi elvárásoknak, azonban az új Be. és a Tigy. tv. ezen a területen is képes volt a jogállamiságot erősítő, előremutató lépéseket tenni.

A Be. 205. § (3) bekezdése alapján, titkos adatszerzés esetén az engedélyező bíró utólagos törvényességi ellenőrzést hajthat végre, amely intézményt természetesen az új Be. is megtartja. Ez az utólagos kontroll kiemelkedő jogi garancia abban az esetben is, ha az eszköz visszaélészerű alkalmazására utaló körülmény merül fel. A rendőrségi törvény alapján folytatott titkos információgyűjtés esetén ez az eszköz jelenleg nem áll rendelkezésre. A Tigy. tv. a rendészeti célú alkalmazás esetén is bevezeti a bírói utófelügyelet intézményét.²⁰

További lényeges, a bűnüldözési célú alkalmazást érintő előrelépés, hogy az új Be. alapján már nem ügyészi diszkréciótól függ a leplezett eszközök alkalmazása, eredményének eljárás anyagává válása. Az új Be. 249. § (1) bekezdése alapján az eljárás ügyiratainak részét képezik a leplezett eszközök alkalmazása során keletkezett bizonyítási eszközök, így különösen a technikai eszközzel rögzített adatok és a leplezett eszközök alkalmazására vonatkozó engedély. E rendelkezés független attól, hogy a hazai gyakorlatnak megfelelően a leplezett eszközökkel kapcsolatos adatokat minősített adatként kezelik. A leplezett eszközök védelme érdekében azok alkalmazásának befejezéséig elrendelhető, hogy a kérdéses ügyiratok ne képezik a nyomozás ügyiratainak részét, így azt csak a leplezett eszközök alkalmazásával kapcsolatban eljáró bíró-

¹⁹ PISTONE–WOODLEY 1989.

²⁰ Rtv. új 75/C. §.

ság és hatóságok ismerhetik meg. A leplezett eszközök alkalmazásának befejezésével e rendelkezés a továbbiakban nem tartható fenn, az ügyirat megismerésének szabályai e pillanattól kezdve a leplezett eszközök alkalmazása eredményére is – más bizonyítékkal azonos módon – kiterjednek.

Adattörlés

A leplezett eszközök jogállami alkalmazásához tartozó további kérdéskör, az adatkezelés, az adatok átadása, törlése. Az új törvények a hatályos szabályozással összhangban megtartották az eljárás céljával össze nem függő, irreleváns adatok törlésének kötelezettségét. Az adatkezelési szabályok terén ugyanakkor lényeges előrelépés, hogy – ismét – az alkalmazás céljával arányos határidők meghatározására került sor. A rendőrségi törvény hatályos szabályozása különösebb differenciálás nélkül 10 és 30 éves adatkezelési határidőket állapít meg. A Tigy. tv. ezzel szemben az alkalmazás céljával arányban álló adatkezelési, adattörlési határidőket határoz meg, így például a megszerzett adatok műveleti célú elfogás, bűncselekmény megszakítása céljából folytatott titkos információgyűjtés esetén a megszakítást vagy az elkövető elfogását követő 15 napig, megbízhatósági vizsgálat esetén az annak befejezését követő 30 napig, körözési eljárás esetén az annak befejezését követő 15 napig kezelhetők.

Összegzés

Az új Be. és a Tigy. tv. által kialakított rendszer minden bizonnyal tovább tökéletesíthető lenne, érhetik – már érik – kritikák, de megítélésem szerint elvitathatatlan, hogy a röviden bemutatott rendelkezések a szabályozás minden területén lényeges előrelépést jelentenek a jogállamiságnak megfelelő alkalmazás irányába. Ezen a területen tehát talán sikerült megoldani azt a megoldhatatlannak tűnő kodifikációs dilemmát, amely szerint a büntetőeljárásban a hatékonyság, időszerűség javítása szükségszerűen együtt jár a garanciák lerombolásával. A leplezett eszközök szabályozásával talán sikerült az eredményes alkalmazhatóságot lehetővé tevő – gyakorlatbarát – szabályozást megteremteni, miközben a legtöbb helyen komoly garanciális többlet mutatható ki. Ki kell emelni, hogy az új szabályozás kialakítására gyakorlati szakemberekkel történő szoros együttműködésben került sor. Ez is igazolja, hogy a rendészeti és bűnüldöző szervek számára egyaránt fontos volt a leplezett eszközök jogállamiságnak megfelelő, rendezett szabályozása. Vitán felül áll, hogy nem beszélhetünk hatékonyságról, ha a leplezett eszközök alkalmazásának eredményét a jogi szabályozás bizonytalanságai, hiányosságai miatt utóbb kirekesztik a bizonyítékok köréből. Ezért csupán kelő garanciákkal körülbástyázott, ugyanakkor mindenki számára egyértelmű feltételekkel működő rendszer képes biztosítani, hogy a leplezett eszközök alkalmazásának eredménye hatékonyan hasznosítható legyen az alkalmazással elérni kívánt célok érdekében.

Felhasznált irodalom

- MARX, Garry T. (1988): *Undercover: police surveillance in America*. California, University of California Press.
- NYESTE Péter (2015): A titkos információszerzés szükséges és lehetséges reformja. *Belügyi Szemle*, 63. évf. 1. sz. 59–79.
- PISTONE, Joseph D. – WOODLEY, Richard (1989): *Donnie Brasco, My Undercover Life in the Mafia*. Berkley.

Internetes források

- [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52005XG0303(01)) (2018. 04. 10.)
- <https://mno.hu/belfold/mar-gyanu-sem-lenne-szukseges-a-lehallgathoz-2390477> (2018. 04. 10.)
- www.parlament.hu/documents/10181/56618/ny170308/cd858052-91fc-4728-8ac9-f29ec3e7509a (2018. 04. 10.)

Jogforrások

1973. évi I. törvény a büntetőeljárásról.
1990. évi X. törvény a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról.
1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről.
1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról.
1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról.
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról.
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.
2017. évi XCIII. törvény a titkos információgyűjtés szabályainak az új büntetőeljárás törvénnyel összefüggő, továbbá a bírósági végrehajtás során a sértettnek megítélt polgári jogi követelések kielégítési sorrendjére vonatkozó rendelkezések módosításáról.
- Magyarország Alaptörvénye.
- 32/2013. (XII. 22.) AB határozat.